

Paul Goma

A fi basarabean...

La începutul acestui an, la un post de televiziune bucureșteană a avut loc încă o dezbatere despre Holocaust cu participarea lui R. Ioanid, L. Benjamin, J. Ancel și un istoric de la Chișinău, ne-evreu, al cărui nume, din păcate, nu l-am reținut. Tonul era cel consacrat, faptele și ele: “românii fasciști ai lui Antonescu au organizat Holocaustul în România”. Cifrele victimelor erau, cu neînsemnate variațiuni, cele consemnate la Coral: “în jur de 400.000”. Ajungându-se la situația de după 28 iunie 1940, la întrebarea nevinovată: «Cam câți evrei ne-basarabeni trecuseră după această dată noua frontieră de pe Prut, în teritoriile cedate URSS?», cei trei specialiști au aruncat în silă, agasați, cifre între câteva sute și câteva mii, apoi s-au pregătit să treacă la alt subiect...

Istoricul de la Chișinău a arătat niște hârtii și a spus că, după documentele NKVD, în jur de 150.000 evrei trecuseră Prutul imediat după Cedare...

Stupoare printre “specialiști”. Însă niciunul nu a contestat cifra - de ce oare: pentru că era (aproape) adevărată?; pentru că venea din sursă NKVD?

Adevărat: evreii-normali, majoritatea, sunt ținuti să tacă “în interesul comunității”, în numele lor (sic) exprimându-se (re-sic) agitații-agitatori holocaustologi colonizatori ai meselor rotunde, ai tribunelor, ai presei (cei de mai sus la care se adaugă inevitabilul Oișteanu, istericul Al. Florian, umoristul Shafir); evreii-normali nu se pot face auziți în asemenea împrejurări (și nu doar în România); deasemeni din jenă intelectualo-morală, de rușine că sunt congeneri cu acești ignoranți, nerespectuoși ai *cititului* și ai *citatului*, insolenți, mincinoși cu program...

M-am întrebat, mă întreb: unde erau istoricii români (măcar tot atât de istorici cât un R. Ioanid, un J. Ancel)? Nu-și aveau și ei locul pe platou? Sau fiindcă primiseră de la Wiesel cinstea-deonoare de a figura în comitetul pentru Studiarea Holocaustului, li se impusese clauza de rezervă, citește: interdicția de participare la dezbateri fără aprobare de sus de tot, de la Washington, de la Tel Aviv? Ce făcea, ce dregă, cu ce se ocupa - în chiar acel moment - un Pippidi, de pildă? Cu - tot de pildă - semnarea cu numele său a unor lucrări trudite de alții, editate la Politromul Lupesc, spunându-și că el, român autentic, de dincoace de Prut, poate dormi pe toate trei urechile, atâta vreme cât există dincolo

de Prut români-neautentici, “românofoni”, cum le-a zis istoricul-istoric Zoe Petre - , ca alde Mihai Vakulovski, ca “istoricul de la Chișinău” - n-au decât să susțină ei “dialogul cu evreii”...

Însă chiar așa: tolerată, pusă într-un colț al mesei ocupate de abonații holocaustologiei pretutindenale, modesta contribuție a “istoricului de la Chișinău” a re-trezit speranța în posibilitatea unui dialog româno-evreu pe care de mult îl visăm. Fiindcă în lumea noastră murdară, însângărată, batjocorită evreii nu au fost totdeauna victime, martiri, nedreptățiți; și ne-evreii, în raport cu evreii au fost victime inocente, mai cu seamă în secolul trecut în Imperiul Răului, cum pe drept numea Reagan Blocul Comunist - și continuă a fi în Palestina. Iar dacă și ei, evreii doresc stabilirea adevărului (să rămânem modești: stabilirea unei medii a ceea ce credem cu toții că ar fi adevărul), atunci să părăsească nesuferita atitudine arogantă, totalitară, a eternei victime cerînd scoteală (și compensații materiale) interlocutorului tratat de la bun început ca vinovat-de-serviciu («Antisemitule! Fașistule!») și cu care nu discută, căruia îi dictează condițiile capitulării.

Să se așeze la masa-rotundă a dialogului onest, la care să participe, nu ca dușman al celuilalt, ci ca partener de discuții - despre viață, despre moarte, despre victimă, despre călău, despre neuitare la ei, la evrei, despre iertare la noi, creștinii. Singura condiție: să accepte postulatul:

Crima începe de la unu: un evreu este egal în moarte cu un român, cu un țigan, cu un rus, cu un armean;

Vinovăția începe tot de la unu: o victimă evreu are aceeași valoare (sic) ca o victimă român, țigan, armean, rus. Vinovăția nu poate fi cântărită diferențiat, nu beneficiază de circumstanțe-atenuante în funcție de ideologie, religie, rasă : un criminal german nazist nu poate fi deculpabilizat pentru că ucisese pentru “binele Germaniei”, după cum un criminal bolșevic, evreu sau nu, rămâne un criminal, nu un “revoluționar internaționalist”.

Din fericire dezbateră de atunci nu a fost un accident - însă doar în comunitatea românilor de pe Bâc, peste o jumătate de veac dublu-martirizați de comunism și de rusism - și nu în rândurile “directorilor de conștiință” de pe Dâmbovița. Cu explicabilă satisfacție mi-am adus aminte:

- în 1988, când la Chișinău V. Mândâcanu publica articolul “Ecologia spiritului”, iar la meetingurile cenaclurilor “A. Mateevici” intelectualii cereau demisia înalților demnitari de stat și de partid, în cenaclurile de la București conduse de N. Manolescu, Crohmălniceanu, M. Martin, I.B. Lefter, se dezbătea de zor chestiunea sexului rezistentului prin cultură;

- când în 1989 la Chișinău modeștii intelectuali basarabeni se luptau cu sovietizatorii pentru limba română, cu grafie latină, impunând Sovietului Suprem al RSSM o lege - rafinații scriitori de la București, printre ei N. Manolescu, îi ironizau pe bieții-basarabeți “rămași la Bolintineanu”, pierzând timpul cu, ce tristețe, domnilor: “limba română”, în loc să treacă urgent la Roland Barthes!;

- în același an 1989, an de revoluție autentică la Chișinău, ce ce text epocal redactau intelectualii români din dreapta Prutului? O petiție prin care cereau anularea... licențierii de la *România literară* a lui Mircea Dinescu - o jalnică jalbă în-genunchi, dar chiar așa, marii-profitori de “după Revoluție”, hoitarii Manolescu, Liiceanu, Eugen Simion, Adameșteanu, Blandiana, Buzura, Sorescu nu o semnaseră.

Nu voi afirma că în privința normalității civice basarabeni sunt mai responsabili, mai curajoși, mai drepti pe picioarele lor, douăzeci frații de peste Prut, voi spune ce am spus: în timp ce intelectualii din stânga Prutului se aflau de multă vreme la unison cu europenii polonezi, cehi, unguri, cei din dreapta Prutului nici nu existau (doar explicase Blandiana în *Convorbiri literare* că... în timpul dictaturii solidaritatea nu era posibilă, însă după “revoluție” a devenit... - dacă Nicolae Dictatorescu nu-i dăduse bilet de voie prin Gogu Rădulescu...).

În chestiunea extrem de importantă: relațiile româno-evreiești, în timp ce pe malul drept al Prutului sunt lăsați să zburde nestingheriți, nepuși la locul lor istericii propagandiști ai “Holocaustului românesc” (în care până deunăzi, la diktatul lui Wiesel, erau incluse și victimele ungarilor ocupanți ai Ardealului de Nord), la Chișinău, “bieții basarabeni”, înfruntând o mie de obstacole, reușesc - din când în când - să-și facă auzit glasul.

Voi da largi extrase dintr-un articol apărut pe site-ul <http://www.moldovanonastrea.md/historical>. sub semnătura lui Gh. Marinescu :

Sublinierile mele vor fi semnalate, iar îndreptările puse între paranteze drepte : []

“Afacerea “Holocaustul evreiesc în Moldova”.

“Toate episoadele iunie 16 2005 - 12:20

“Moldova Noastră, Centrul de Monitorizare și Analiză Strategică)

“Despre afaceri în istorie nu se prea discută. Acestea mereu sînt înconjurată de mister, iar deznodămîntul oferă senzația parcurgerii unui roman polițist. De la obținerea independenței pînă în prezent, orice scandal public cu implicarea coșilor de topor guvernamentale

poate fi catalogat ca o afacere. Sensul acestui termen ar fi următorul: “înțelegere orală sau scrisă între două sau mai multe părți în scopul obținerii unui profit din efectuarea unei activități”. (...) *A scrie astăzi despre holocaustul evreiesc este foarte riscant. Aceasta pentru că dezvăluirea unor noi informații cu privire la evrei ar putea fi catalogată ca antisemitism, iar autorul asociat cu Hitler.* (subl. mea, P. G.) (...)

“Episodul I

“Holocaustul evreilor este deja o chestiune (...) aș zice terfelită. Și asta datorită intervențiilor anumitor indivizi care au dorit să profite pe seama evreilor morți în timpul celui de-al doilea război mondial (s.m.). Chestiunea în discuție mai este influențată (...) în primul rînd, pentru că tratarea holocaustului ține de domeniul istoriei, știință care deseori suferă de o insuficiență de sinceritate din cauza includerii intereselor politice sau de altă natură (s.m.). În al doilea rînd, pentru că amintirile despre evenimentele tragice cu privire la masacrarea evreilor în Transnistria în anii celui de-al doilea război mondial mai sînt vii. Astfel, aceste amintiri îi determină pe posesorii lor de a dramatiza și extrapola soarta evreilor, ca una specială, din întregul calvar al vieții și morții din perioada anilor 1939-1945 (s.m.). În pofida trăsăturilor pe care le-am enumerat, unii s-au încumetat să scrie și chiar să publice diverse materiale pretins istorice ori analitice despre problema dată.

“Autorul unei asemenea lucrări este Sergiu Nazaria, cunoscut mai mult ca autor al cursului integrat de istorie a Moldovei. Monografia sa, intitulată “Holocaust v Moldova” (Holocaustul în Moldova) a fost editată în primăvara acestui an la inițiativa Asociației evreilor foști deținuți în lagărele de concentrare și ghetourile fasciste cu sprijinul Institutului de Stat de Relații Internaționale din Moldova. În cadrul acestui institut, cartea și autorul ei au avut parte de o prezentare grandioasă cu participarea unor reprezentanți ai misiunilor diplomatice.

“Vom remarca și faptul, deloc de ignorat, că la momentul prezentării cărții, autorul deja distribuise întreg lotul prin bibliotecile țării (s.m.). La ce atîta grabă? (...) “ce aduce nou această carte ?”

“Din ceea ce a urmat după apariția acestui volum am înțeles că, de fapt, lucrarea respectivă nu aduce nimic nou, decît atacuri directe la persoană, xenofobie, falsuri istorice, contestări, (s.m.). (...) a stîrnit mare zarvă printre istoricii autohtoni. Asociația Istoricilor din Moldova a manifestat o atitudine negativă față de maniera individuală de a scrie a lui Sergiu Nazaria și față de conținutul cărții, catalogînd-o ca o poveste îmbibată cu truncheli de documente și falsuri istorice. (s.m.)

“Cartea învinuiește administrația română a lui Ion Antonescu ca fiind culpabilă de omorîrea a zeci de mii de evrei în Transnistria, astfel încît “Hitler a rămas mulțumit de faptul că Antonescu a început primul prigoana și uciderea evreilor” (sic!). Ideea principală a cărții este că în Transnistria a avut loc un veritabil holocaust al evreilor

comis de către românii fascisti. (...) Dar (...) nu numai românii sînt vinovați de tragedia evreilor din Transnistria, ci și unii istorici de la Chișinău care, chipurile, știu ce s-a întîmplat acolo, dar din anumite motive tănuiesc acest lucru (sic!). (sublinierile mele).

“Culmea acestor atacuri la adresa membrilor Asociației Istoricilor din Moldova a fost *asocierea* [compararea, punerea alături a] *istoricului Ion Varta*, autor a mai multor colecții de documente istorice, cu *liderul Germaniei naziste - Hitler* (...). (...) *apariția pe copertă a numelui lui Alexandru Moraru fără acordul acestuia*. (...) *Alexandru Moraru a declarat că nu recunoaște veridicitatea informației incluse în volumul apărut cu numele său și că ceea ce s-a întîmplat a fost (...) o șarlatanie fără măsură, iar Sergiu Nazaria nu a consultat nici o arhivă (...), utilizînd și fabricînd documentele prezentate de el* (subl. mele).

“(...) Informația conținută în cartea respectivă a fost aspru criticată de către Asociația Istoricilor din Moldova, istoricii exprimîndu-și regretul pentru faptul că *o astfel de monografie a fost repartizată cu cea mai mare rapiditate bibliotecilor școlare și publice, astfel promovînd în continuare neadevăruri istorice menite să turmenteze cititorul simplu, iar celor mai tineri, cum ar fi elevii și studenții, să le formeze o atitudine eronată față de evenimentele demult trecute*. (s.m.)

“Episodul II

“În situația creată Asociația Istoricilor din Moldova a hotărît să organizeze un simpozion care să pună în discuție problema evreilor în istoria românilor din timpul celui de-al doilea război mondial și reflectarea acesteia în manualele școlare.

“La acest simpozion, care a avut loc pe data de 3 iunie curent [2005] în incinta bibliotecii publice “Onisifor Ghibu” din Chișinău, au participat istorici și personalități publice de etnie evreiască din Republica Moldova, reprezentanți ai presei, precum și alte persoane interesate de problema dată.

“Marii absenți (...) au fost **Mark Tkaciuk** – consilier prezidențial, **Victor Tvircun** ministrul Educației și Sportului, **Mircea Surdu** – (...) și chiar autorul cărții cu pricina – **Sergiu Nazaria**. Absența acestora, însă, a fost suplinită de prezența lui **Ion Coja** de la București, a lui **Teodor Magder**, **Șvabs Roif**, rabinul șef **Zalman Apelski**, **Ion Varta** – istoric, **Alexandru Moraru** – „autorul buclucaș” al cărții lui **S. Nazaria**, **Boris Vizer** – istoric, **Alexandru Memei** – istoric din Transnistria, **Vlad Pîslaru** – istoric, **Viorel Cibotaru** – reprezentant al societății civile.

“Discuțiile incandescente din cadrul simpozionului s-au axat pe întrebarea «a fost sau nu holocaust în Transnistria?».

“Amintirile celor care au supraviețuit evenimentelor din Transnistria din timpul războiului au transformat discuția într-o adevărată mascaradă stropită cu intervenții de prost gust și contre dure la adresa participanților. În urma unor replici de ambele părți, de cea a evreilor și de cea a istoricilor autohtoni, a ieșit la iveală adevărul despre buclucașa carte a lui Nazaria sau, mai bine zis, despre deznodămîntul

afacerii. **Alexandru Moraru**, care de ceva vreme scutură [cercetează] arhivele în căutarea documentelor ce ar descrie soarta evreilor în Transnistria, a elaborat un material nepărtinitor cu privire la acest subiect pentru a fi publicat. Astfel, *Asociația evreilor foști deținuți în lagărele de concentrare și ghetourile fasciste, în frunte cu Șvabs Roif, aflînd despre aceasta, i-a și propus un ajutor financiar pentru editarea unei cărți. În același timp, Asociația a mai conlucrat și cu Sergiu Nazaria, care în baza materialelor adunate de Alexandru Moraru și prezentate lui Șvabs Roif, prin tricare de documente a elaborat un cu totul alt conținut care a apărut în cartea buclucașă (s.m.).*

“În cadrul simpozionului Șvabs Roif a declarat într-un discurs contradictoriu și emoționat, îmbibat cu amintiri din timpurile prigoanei evreilor în Transnistria, că nu are nimic contra românilor și că, a fost salvat de la moarte chiar de către un căpitan român. El a mai declarat că, de fapt, nu popoarele sînt vinovate de genociduri, ci anumiți indivizi care nu au naționalitate. În final, însă, a ținut să precizeze că în Transnistria, totuși, a fost holocaust. Totodată, el nu a explicat cum au ajuns materialele lui Moraru la Nazaria și de ce a avut mai multă încredere în ultimul istoric și nu în primul. *Deductiile ies singure la iveală dacă luăm în considerare faima lui Nazaria cu calitățile lui deosebite de fabricant al istoriei. (s.m.)*

“Fiind de acord cu părerile istoricilor că Antonescu a fost o figură istorică contradictorie și a avut o abordare diferită față de evrei, spre deosebire de cea a naziștilor germani, și că, *în acest sens, pe seama evreilor din Transnistria au avut de cîștigat averi enorme anume evreii din București, Șvabs Roif a ținut-o morțiș că în Transnistria a fost holocaust pentru că „l-am văzut cu ochii mei”.* Poziția acestuia a fost susținută de încă cîțiva evrei din preajmă, intervențiile cărora erau determinate mai mult de impresiile și trăirile personale fixate în perioada sovietică. (s.m.)

“Epilog

“Deși afacerea „Holocaustul evreilor în Moldova” pare să fi fost deconspirată în cadrul simpozionului, consecințele acesteia nu fac decît să alimenteze patologia tranziției moldovenești. Nu cred că Șvabs Roif și-ar fi dorit ca în Transnistria să fi fost un holocaust al evreilor, căci adevărul istoric nu poate fi măsluit pur și simplu prin impresii personale. *Noi ne solidarizăm cu evreii care au suferit în anii celui de-al doilea război mondial pentru că am avut aceeași soartă. De fapt, ei au suferit ceea ce am suferit și noi după venirea bolșevicilor în Basarabia. În acest sens apare chiar un paradox dacă încercăm a calcula care era proporția etnicilor evrei în aparatul represiv și de conducere al RSSM (s.m.).*

“Chestiunea evreilor în Transnistria este una foarte sensibilă. Nimeni nu neagă prigoana evreilor în timpul celui de-al doilea război mondial la est de Nistru, dar aceste represii nu pot fi nicidecum numite **holocaust** (...) Acesta presupune o politică rasială a statului nazist de identificare a evreilor în baza elementul rasist (mărimea craniului, culoarea pielii) și nimicirea lor în masă prin camere de

gazare sau ardere. Nici în Italia sau Spania fascistă și în fine în România antionesciană nu a fost dusă o astfel de politică. Din contra. Anume prin aceste țări evreii reușeau să scape cu viață prin fugă – prin porturile de la Lisabona, Palermo și ... Constanța. (s.m.)

“Acest lucru este recunoscut nu doar de istoricii cu renume, dar și de comunitatea evreiască. Bunul simț și mintea lucidă nu ne permit, pur și simplu, să generalizăm și să extindem asupra Basarabiei amploarea acestui fenomen – holocaust. *Faptul că Șvabs Roif a supraviețuit alături de alți camarazi evrei cu ajutorul unor soldați români (fie din compasiune, bani sau alte cauze) este un argument în plus că nu a fost holocaust în sensul clasic al cuvântului în dreapta [stânga] Nistrului. Nici un evreu nu a fost ars în Basarabia, iar represaliile care au avut loc s-au datorat nu politicii rasiste, ci mai degrabă a fost o răfuială socio-politică, deoarece se cunoaște la fel de bine care era situația socio-economică a evreilor și relațiile lor de colaborare cu forțele bolșevice (încleierea [lipirea] foilor volante antiromânești și probolșevice pe teritoriul Basarabiei. Care trebuia să fie atitudinea autorităților române pe timp de război în acest caz ?).*(s. mele).

“Indiferent care ar fi interesele lui Șvabs Roif de a face publice unele informații despre soarta evreilor decedați în Transnistria, această dramă nu poate prevala, în manualele de istorie, asupra cruntei tragedii a românilor de la est de Prut după cel de-al doilea război mondial. (s.m.) Și să vezi că acest lucru nu se prea găsește în lucrările lui Sergiu Nazaria sau ale tovarășului său de condei Vasile Stati, oricât de lipsiți de naționalitate ar părea.

“Și asta este păcat!

“Gh. Marinescu”

Cum “al doilea război mondial” a început la 1 septembrie 1939, se poate include în el și Prima Ocupație a Basarabiei și a Bucovinei de Nord (28 iunie 1940-22 iunie 1941).

Credem însă că este vorba de sechelele pricinuite de teroarea bolșevism-rusismului în memoria basarabenilor (“mancurtizarea”?) - fie ca șabloane de tipul “Marele Război de Apărare a Patriei”, fie ca omisiuni ale unor evenimente de mare însemnătate - pentru adevăr.

Pe când un colocviu pe aceeași temă organizat pe malul drept al Prutului?

Sau așteaptă ai noștri ca brazii să devină și ei... basarabeni ?

Mai curând au să intre în Uniunea Europeană - așa cum au intrat (cu lăutarii cu ochi albaștri după ei) în NATO, trași-împinși de americani și de israelieni, căroră le este nu doar indiferentă, ci chiar... benefică ne-desființarea Securității.

Mai au de așteptat dâmbovițenii până să se ridice pe două picioare.

Paul Goma

P.S.

29 octombrie 2005

De la articol la articol (cu șchiopătările inerente) Teșu Solomovici face progrese: dovadă că dacă vrea, este în stare să susțină un *dialog*, ceea ce, pe timpurile acestea constituie o raritate.

Primele impresii despre el: proaste. L-am cunoscut - indirect - prin prestația de acum câțiva ani când I. Coja anunțase că va scoate el volumul **Situația evreilor din România 1939-1941** - cel pe care A. Buzura, în 1994, după ce îl tipărise, îl distrusese la presiunile Comunității evreiești. Consultat, Teșu Solomovici spusese - citez din memorie:

‘Comunitatea nu are legătură cu distrugerea volumului, oricum, documentele acelea sunt însuportabil de antisemite’. Așa deci: *documentele* sunt însuportabil de antisemite, nu, Doamne ferește și *faptele* evreilor, însuportabil de antiromânești!;

Al doilea moment: când a apărut **Săptămâna Roșie** la Vremea. Pe la stand a trecut și Teșu Solomovici. A citit textul de pe coperta a IV-a și a spus, în direcția editorilor:

«Grijă mare! Grijă mare! Ordonanța, ordonanța!»

Să fi fost îngrijorare pentru soarta autorului și a editurii - din cauza “Ordonanței”?; amenințare: cu Ordonanța...? Mister.

Spuneam că Teșu Solomovici a făcut progrese considerabile în dialogul angajat. De pildă când a admis, la începutul articolului că, în Săptămâna Roșie din iunie-iulie 1940 evreii atacaseră coloanele de refugiați - astfel: “comportamentul *neonorabil* (s.m.) al evreilor față de soldații români”...

Nu-l lasă inima să accepte întregul adevăr al documentelor: relativizează, edulcorează faptele, fiindcă nu “neonorabil” fusese comportamentul, ci *criminal*. Pe de altă parte “toaletează”, reducând conflictul româno-evreiesc din 1940 la *soldații români* și la *evreii locali*. Or eu, prin documentele produse vorbesc în primul rând despre *agresiunile evreilor asupra civililor*: adulți, adolescenți, *copii*, până ieri colegi de școală și prieteni cu evreii, azi bătuți, scuipați, pișați de cei de vârsta lor, acuzați de “fașism”, de “regalism”, de “legionarism”.

I-i nespus de greu să admită că etnia evreiască din Basarabia și din Bucovina de Nord, în *majoritatea ei* a colaborat cu dușmanul neamului nostru, rusul, astfel trădându-și patria, România. Ne cere și el să nu folosim “evreii”, ci “unii evrei”, însă ei înșiși, pe urmele lui Wiesel nu spun: “unii români (au ucis)”, ci urlă isteric, cu stropi: «Românii au ucis!».

Teșu Solomovici pune și el la îndoială *memoria* mea.

Tertipul cu “memoria lui Goma” este răs-folosit de holocaustologi, ei nu-mi recunosc dreptul și capacitatea de a fi *purtătorul memoriei părinților, a bunicilor, a strămoșilor* ; dacă momentul cutare, prin vârstă, nu-l puteam memoriza, mai apoi, auzindu-l povestit, mi l-am făcut al meu.

Ca răspuns și la relativizarea: “unii evrei”: în cătunul nostru, Mana, Orhei, la 13 ianuarie 1941, echipa enkavediștilor veniți să-l aresteze pe tata, era, nu condusă, ci ghidată (ca știutor de românește) de un evreu; înainte de a-l ridica, l-a silit pe tata, învățător basarabean din generația Haret, să scoată în curte cărțile “burgheze, scrise cu litere regaliste” (latine) și să le dea foc; la Orhei, tata a fost anchetat de enkavediști evrei - ei cunoșteau limba română; comandant era G. Goldenberg; în locul tatei, director al școlii a fost numit evreul Samson - contabil... Dar la scara întregii Basarabii și la a Bucovinei de Nord? Colaboraționiști s-au găsit destui și dintre români, ucraineni, bulgari, ruși, însă aceia erau socotiți puțin capabili, apoi o făceau din oportunism, din frică, din interes material - spre deosebire de evrei: ei credeau în comunism - doar ei îl inventaseră.

Oricâte progrese a făcut Teșu Solomovici pe calea adevărului istoric, nu a putut accepta adevărul documentelor: nu doar “comportamentul neonorabil” al evreilor în timpul Retragerii (“Săptămâna Roșie”) a făcut să se adune, să se coacă în sufletul refugiaților - de la uimirea față de “ingratitudea” evreilor, față de străinismul lor, față de ura-de-român, față de inimaginabila agresivitate a lor, mergînd până la crimă - gânduri, chiar juruințe de *răzbunare*. Ci mai ales *comportamentul lor din perioada Primei Ocupații (28 iunie 1940-22 iunie 1941)*, un an întreg în care “evrei” au activat nemijlocit, cu zel, cu fanatism în toate sectoarele: administrație, învățământ, economie, cultură, în lupta împotriva misticismului - și, vai : în NKVD.

Este inutil ca T. S. să obiecteze : în România ocupată, nu evreii erau în vârful piramidei - adevărat, dar ce adevăr-adevărat poartă această arguție de avocat de Buhuși? Că Gheorghiu-Dej era șeful, nu Ana Pauker? Ei și? Dej era șeful României Ocupate - nu “omul lui Stalin”, supraveghetorul și al țării cu tot cu șef; că Bodnăraș fusese parașutat înaintea aceleiași? Ei și? Prin “Tovarășa Ana” și nu prin Bodnăraș decidea Stalin soarta României; că ministru de interne era Teohari (ziceam că nu era evreu) - ei, și?, Teroarea era condusă de emisarii lui Stalin: Bodnarenko, Nikolski *i drughie*...

Tot așa în Basarabia-Bucovina ocupate: în posturile importante erau numiți ruși - însă în cele *determinante*: evrei. Ce importanță că NKVD-ul de la Chișinău avea un frunte un rus

(sau un ucrainean)? Anchetatorii care știau românește, deci făceau dosarele frunțașilor basarabeni arestați - cu “dovezi” din presă, cu citate din volume publicate - erau evrei: Ștain, Șteine-man, Levin, Șațkih, Israilov...

Teșu Solomovici mai are progrese de făcut : îi propun să umple el golul (istoric!) al perioadei Primei Ocupații, 1940-1941, ca unul cu acces la arhivele NKVD. Îl rog să ne furnizeze numele evreilor (ilustrați mai apoi, în Teritoriile Ocupate, după 23 august 44 în România ocupată) a celor care, după 28 iunie 1940 au alergat peste Prut și s-au pus în slujba bolșevicilor. Să ne explice el cu ce se ocupau, la Chișinău, Perahim, Sorin Toma, Mișa Oigenstein și Bela Iosovici, viitorii părinți ai fraților Oișteanu. Și - și mai-cine? Și mai-câți din cei 150.000?

Îi mai propun: să stabilească el adevărul-istoric în privința evreilor avînd mâinile pline de sânge ca rezultat al “devotamentului lor față de Uniunea Sovietică și față de Stalin”: să fi rămas ei pe loc, după 1 iulie 1941, la retragerea sovieticilor? Pe ei să-i fi masacrat românii? Firește, nu. Oricât de mare fusese graba retragerii, prețioasele “cadre” nu fuseseră abandonate - ci *evacuate*, în relativă ordine. Chiar și dinamitorii - cei din echipele care distruseseră poduri, tunele, uzine electrice, biserici, școli - ba chiar și clădiri ale băncilor! - fuseseră evacuați fără pierderi. Abandonați au fost evreii care nu colaboraseră într-atât cu bolșevicii - sau deloc - pentru a merita protecție, ei au fost de regulă victime ale românilor, *dacă fuseseră prinși cu arma în mână*.

Iar românii, chiar militari executînd un ordin militar au fost arestați începînd din 1945, judecați, condamnați, mulți executați - *acum o jumătate de secol*.

Până deunăzi “holocaustologii” (îl radiez pe T.S. din rîndurile lor) nici nu voiau să audă despre o “Săptămână Roșie”, cu atît mai puțin de Anul Negru: 1940-1941, an de ocupație feroce, ucigașă. După modelul Sorin Toma săreau cu “amintirile” de la Galați, iunie 1940, drept în vara 1941, la Zaporojie! Spre deosebire de ei Teșu Solomovici a făcut câțiva pași în direcția adevărului;

- Vorbind despre securiștii evrei, T.S. argumentează: în 1977 când eram hărțuit de Securitate nu mai existau evrei în Aparat... Ba da, existau, însă nu despre *asta* era vorba, ci despre amănuntul: “hărțuit de securitate” fusesem nu doar în 1977, ci de la înființarea ei, în 1947, când existau cu sutele, cu miile - și el, care pretinde a-mi fi citit cărțile, ignoră ce scrisesem...;

- Vorbind despre campania de exmatriculări consecutivă Revoluției Maghiare (nu-i spune pe nume, ci: “treburi

ungarești”), în “Echipa de demolatori” - noi îi ziceam: “Echipa Morții” - îi numește pe Petre Gheorghe, pe Ștefan Cruțeru, însă *evită să-i pomenească pe Trofin și pe Ion Iliescu* - oare de ce?, doar Iliescu nu mai este “președintele țării”! ; îl arată cu degetul pe “profesorul denunțator Ion Coteanu”, dar nu spune că acela (basarabean de-al meu, din Orhei, ticălosul!) după război fusese expulzat din Franța, ca spion sovietic, dimpreună cu Mariana și Mihai Șora, cu doctorul Herskowitz, tatăl lui Alain Paruit; nu amintește nici de principalii “profesori denunțatori” (ba chiar acuzatori în “procesul” meu din iunie 1956, Iorgu Iordan, Al. Graur, L. Tismăneanu, Radu Florian - ei îmi cereau capul - noroc că mi-l apăra... Mișa Novicov!);

- În finalul (acestui episod) o întrebare: După modelul “Drepti între popoare” (ne-evrei onorați pentru că apăraseră, ascunseseră, favorizaseră trecerea din Ungaria în România, uneori cu prețul vieții, a unor evrei prizonieri) vor fi existând și evrei care îi apăraseră pe români, în Săptămâna Roșie?, în Anul Roșu (1940-1941)?, în Deceniile Roșii (1944-1965)? Care este numele lor și pentru care fapte-bune sunt cinstiți?

P.P.S. Să fie asigurat Teșu Solomovici: nu sunt sadic, deci nu-l arunc în “cușca cu lei” a Comunității evreiești.

Cât despre “violența verbului polemic”, într-adevăr, sunt vehement, însă el, ca frecventator al facultății de filologie, știe: *polemikos* = dispută aspră, război. Mă războiesc prin cuvinte - pe care mă străduiesc a le păstra în limita adevărului, chiar dacă uneori tonul... nu face muzica.

Paul Goma